

DYDAKTYKA JĘZYKA ARABSKIEGO
ROZWIJANIE PRODUKTYWNYCH
SPRAWNOŚCI JĘZYKOWYCH

THE DIDACTICS OF TEACHING ARABIC
LANGUAGE PRODUCTIVE SKILLS DEVELOPMENT

تعليم اللغة العربية
تنمية المهارات الإنتاجية – الكلام والكتابة

pod redakcją
Barbary Michalak-Pikulskiej
Magdaleny Lewickiej



Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 2015

Recenzent
prof. dr hab. Marek M. Dziekan

Opracowanie redakcyjne
dr Magdalena Lewicka

Projekt okładki
Dariusz Żulewski

Printed in Poland
© Copyright by Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 2015

ISBN 978-83-231-3505-0

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA

Redakcja: ul. Gagarina 5, 87-100 Toruń
tel. 56 611 42 95, fax 56 611 47 05
e-mail: wydawnictwo@umk.pl
www.wydawnictwoumk.pl

Dystrybucja: ul. Reja 25, 87-100 Toruń
tel./fax 56 611 42 38
e-mail: books@umk.pl
www.wydawnictwoumk.pl

Druk: Wydawnictwo Naukowe UMK

Spis treści

Od redaktorów	11
-------------------------	----

ROZWIJANIE PRODUKTYWNYCH SPRAWNOŚCI JĘZYKOWYCH W NAUCZANIU JĘZYKÓW OBCYCH

JOLANTA SUJECKA-ZAJĄC

Językoznawcze i glottodydaktyczne konteksty rozwijania kompetencji produktywnych w uczeniu się/nauczaniu języków obcych	23
--	----

TERESA SIEK-PISKOZUB

Symulacja jako technika doskonaląca produkcję ustną w języku obcym	37
--	----

ROZWIJANIE PRODUKTYWNYCH SPRAWNOŚCI JĘZYKOWYCH W NAUCZANIU JĘZYKA ARABSKIEGO JAKO OBCEGO

IWONA KRÓL

Sprawności produktywne w nauczaniu języka arabskiego a błąd językowy	55
---	----

JOANNA ZASTRZEŻYŃSKA

Rola list frekwencyjnych i słowników frekwencyjnych w nauce języka arabskiego i ich wpływ na rozwijanie sprawności produktywnych	73
--	----

IWONA KRÓL

Kształcenie sprawności produktywnych w nauczaniu języka arabskiego na poziomie zaawansowanym	93
---	----

**ROZWIJANIE SPRAWNOŚCI MÓWIENIA
W NAUCZANIU JĘZYKA ARABSKIEGO JAKO OBCEGO**

MAGDALENA AL-SAYADI

Skuteczne rozwijanie sprawności mówienia w języku arabskim 109

MAGDALENA KUBAREK

Kształtowanie ustnej kompetencji komunikacyjnej w świetle sytuacji
dyglosyjnej w świecie arabskim – wykorzystanie tekstów literackich
w nauczaniu języka arabskiego na poziomie średniozaawansowanym . . . 117

ADRIANNA MAŚKO

Zastosowanie zwrotów religijnych w codziennej konwersacji
w języku arabskim 133

**ROZWIJANIE PRODUKTYWNYCH
SPRAWNOŚCI JĘZYKOWYCH
W NAUCZANIU JĘZYKA ARABSKIEGO
JAKO OBCEGO A KOMPETENCJA KULTUROWA**

MAGDALENA LEWICKA, ANNA WASZAU

Kompetencja kulturowa w świetle współczesnej glottodydaktyki 165

MAGDALENA LEWICKA, ANNA WASZAU

Program kulturo- i realizmawczy w nauczaniu języka arabskiego
jako obcego 183

MAGDALENA LEWICKA, ANNA WASZAU

Analiza wybranych podręczników do nauki języka arabskiego
jako obcego w kontekście kulturowego korpusu tematycznego 211

Noty o autorach. 233

CONTENTS

Word of the editors (<i>Barbara Michalak-Pikulska, Magdalena Lewicka</i>) .	11
---	----

LANGUAGE PRODUCTIVE SKILLS DEVELOPMENT IN DIDACTICS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES

JOLANTA SUJECKA-ZAJĄC

Linguistic and educational development contexts of production skills in foreign languages learning and teaching	23
--	----

TERESA SIEK-PISKOZUB

Simulation as a technique improving oral production in the foreign language	37
--	----

LANGUAGE PRODUCTIVE SKILLS DEVELOPMENT IN DIDACTICS OF TEACHING ARABIC AS A FOREIGN LANGUAGE

IWONA KRÓL

Productive skills during the process of teaching Modern Standard Ara- bic and language errors	55
--	----

JOANNA ZASTRZEŻYŃSKA

The role of the frequency lists and dictionaries in learning of arabic language and their impact on education of the productive skills.	73
--	----

IWONA KRÓL

Training productive skills during the process of teaching Arabic at the advanced level	93
---	----

**LANGUAGE SPEAKING SKILL DEVELOPMENT
IN DIDACTICS OF TEACHING ARABIC AS A FOREIGN LANGUAGE**

MAGDALENA AL-SAYADI

Effective development of the speaking skills in Arabic. 109

MAGDALENA KUBAREK

The Development of oral communicative competence in the context
of linguistic situations in the Arab world – the use of literary texts in
teaching Arabic language at an intermediate level 117

ADRIANNA MAŠKO

The Use of Religious Phrases in Everyday Conversation in Arabic 133

**LANGUAGE PRODUCTIVE SKILLS DEVELOPMENT
IN DIDACTICS OF TEACHING ARABIC AS A FOREIGN LANGUAGE
AND CULTURAL COMPETENCE**

MAGDALENA LEWICKA, ANNA WASZAU

Cultural competence on the ground of contemporary glottodidactics . . . 165

MAGDALENA LEWICKA, ANNA WASZAU

The cultural programme in teaching arabic as a foreign language. 183

MAGDALENA LEWICKA, ANNA WASZAU

Analysis of manuals in teaching arabic as a foreign language in terms
of the cultural programme 211

Information about the Authors 233

محتويات الكتاب

تقديم بقلم باربارا ميخالاك – بيكولسكا وماجدالينا ليفيتسكا

11 تنمية المهارات الإنتاجية في تعليم اللغات الأجنبية

يولانتا سوييتسكا-زاينتس
23 السياقات اللغوية والتعليمية لمهارات الإنتاج في تعلم اللغات الأجنبية وفي تعليمها

تيريسا سيك-بيسكوزوب
37 المحاكاة كأسلوب تحسين الإنتاج الشفوي في اللغة الأجنبية

تنمية المهارات الإنتاجية في تعليم اللغة العربية كلغة أجنبية

إيفون كروول
55 مهارات الإنتاج اللغوي في تعليم اللغة العربية والخطأ اللغوي

يوانا زاستشيجينسكا
قوائم المفردات العربية المستعملة الأكثر وقواميس تشمل المفردات العربية المستعملة
73 الأكثر ودورها في تعليم اللغة العربية

إيفون كروول
93 تطوير المهارات الإنتاجية في تعليم اللغة العربية للمستوى المتقدم

تنمية مهارة الكلام في تعليم اللغة العربية كلغة أجنبية

- 109 ماجدالينا الصيادي
التطوير الناجح لمهارات الكلام باللغة العربية
- 117 ماجدالينا كويارك
تطوير الكفاءة التواصلية اللفظية في ضوء الواقع اللغوي للعالم العربي
- استخدام النصوص الأدبية في تدريس اللغة العربية في المرحلة المتوسطة
- 133 أدريانا ماشكو
استخدام العبارات الدينية في المحادثات اليومية باللغة العربية

تنمية المهارات الإنتاجية في تعليم اللغة العربية كلغة أجنبية والكفاءة الثقافية

- 165 ماجدالينا ليفيتسكا ، أننا فاشاو
الكفاءة الثقافية في ضوء تعليم اللغات الأجنبية المعاصر
- 183 ماجدالينا ليفيتسكا ، أننا فاشاو
برنامج القضايا الثقافية في تعليم اللغة العربية كلغة أجنبية
- 211 ماجدالينا ليفيتسكا ، أننا فاشاو
تحليل الكتب المدرسية لتعليم اللغة العربية كلغة أجنبية في قرينة برنامج القضايا الثقافية
- 233 المعلومات حول المؤلفين

Od redaktorów

Niniejszy, trzeci tom serii monograficznej *Dydaktyka języka arabskiego* stanowi kontynuację publikacji na temat nauczania języka arabskiego w warunkach polskiej szkoły wyższej, których autorami są zarówno arabiści, jak i przedstawiciele innych filologii zajmujący się dydaktyką języków obcych w teorii i w praktyce edukacyjnej. Seria ta, publikowana nakładem Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, powstała z inicjatywy Pracowni Języka i Kultury Arabskiej UMK w Toruniu. Jej zamierzeniem jest wniesienie wkładu w rozwój glottodydaktyki arabistycznej, zapoczątkowanej takimi opracowaniami i monografiami, jak: *Dydaktyka języka arabskiego* E. Górskiej, M. Skoczka i A. Hasana (1999) oraz *Nauczanie języka arabskiego* I. Król (2005).

Pierwszy tom serii, zatytułowany *Teoria – praktyka – perspektywy*, dotyczył dydaktyki języka arabskiego jako obcego pojmowanej jako jedna z dziedzin językoznawstwa stosowanego. Drugi tom, *Rozwijanie receptywnych sprawności językowych*, omawiał szczegółowe zagadnienia dotyczące kształcenia sprawności czytania oraz rozumienia ze słuchu. Obecny tom poświęcony jest natomiast rozwijaniu sprawności produktywnych w nauczaniu języka arabskiego w jego różnorodnych odmianach.

Artykuły zostały zgrupowane w czterech częściach. W pierwszej z nich Jolanta Sujecka-Zajac omawia językoznawcze i glottodydaktyczne konteksty rozwijania kompetencji produktywnych w uczeniu się/nauczaniu języków obcych. Charakteryzuje z punktu widzenia teorii językoznawczych te elementy języka mówionego oraz języka pisanego, które są szczególnie istotne w procesie uczenia się/nauczania języków obcych, a następnie w tym kontekście wyznacza cele dydaktyczne, środki służące ich osiągnięciu oraz narzędzia do pomiaru stopnia realizacji założonych celów. Z kolei Teresa Siek-Piskozub przedstawia symulację jako technikę

o charakterze zadaniowym służącą doskonaleniu produkcji ustnej w języku obcym oraz ilustruje swój wywód przykładową symulacją możliwą do przeprowadzenia podczas lekcji języka arabskiego.

W części drugiej tomu Iwona Król prezentuje problematykę kształcenia sprawności produktywnych podczas nauczania arabskiego języka literackiego Polaków na etapie podstawowym, w którym zasadniczą rolę odgrywają ćwiczenia przedkomunikacyjne, pozwalające wyrabiać u uczących się właściwe nawyki językowe. Zwraca szczególną uwagę na zagadnienie błędu językowego i postuluje planowanie nauczania na podstawie wyników badań kontrastywnych, które pozwalają przewidywać, jakie błędy popełniają Polacy uczący się języka arabskiego. Ta sama autorka w kolejnym artykule omawia zasady kształcenia sprawności mówienia i pisanie w trakcie nauczania języka arabskiego na poziomie zaawansowanym. Na tym etapie postuluje stosowanie odmiany standardowej oraz włączanie w zakres nauczania także odmian zinterferowanych przez dialekty, a także posługiwanie się przede wszystkim materiałami autentycznymi. Zwraca uwagę na konieczność budowania pozytywnej motywacji do nauki oraz kształtowania autonomii uczącego się, dzięki której student, a następnie absolwent potrafi samodzielnie rozwijać swoją kompetencję komunikacyjną. Z kolei Joanna Zastrzeżyńska wskazuje na rolę list frekwencyjnych i słowników frekwencyjnych w rozwijaniu sprawności produktywnych. Przytacza przykłady korpusów leksykalnych przetestowane w trakcie własnej praktyki dydaktycznej i wyraża opinię, że podstawę nauczania powinny stanowić listy zawierające co najmniej kilkaset leksemów o największej częstotliwości występowania w danym języku.

Część trzecia niniejszej pracy poświęcona jest rozwijaniu sprawności mówienia w nauczaniu języka arabskiego jako obcego. Magdalena Al-Sayadi charakteryzuje tutaj najbardziej skuteczne techniki sprzyjające skutecznemu rozwijaniu sprawności mówienia w języku arabskim, co powinno stanowić jeden z ważniejszych celów nauczania. Zwraca uwagę na konieczność rozbudzania motywacji studentów do uczenia się za pomocą dostarczania im odpowiednich bodźców, a także na potrzebę osvajania ich z sytuacją dyglosji w krajach arabskich. Ten ostatni problem podejmuje także Magdalena Kubarek, która w nauczaniu języka arabskiego na poziomie średniozaawansowanym proponuje wykorzystanie odpowiednio wyselekcjonowanych tekstów literackich w procesie kształtowania ustnej kompetencji komunikacyjnej. Adrianna Maśko natomiast, przypie-

sując duże znaczenie rozwijaniu kompetencji interkulturowej, postuluje wprowadzanie zwrotów religijnych podczas zajęć konwersatoryjnych już od najwcześniejszych etapów nauczania języka arabskiego. Podaje także obszerne zestawienie takich fraz, wybranych z podręczników do nauki języka arabskiego oraz prezentuje przykładowe ćwiczenia.

Kompetencji kulturowej poświęcony jest w całości czwarta część tego tomu, na którą składają się teksty autorstwa Magdaleny Lewickiej i Anny Waszau. Autorki charakteryzują problematykę kompetencji kulturowej w świetle współczesnej glottodydaktyki oraz wskazują na ścisłe relacje pomiędzy kompetencją komunikacyjną i kompetencją międzykulturową w dydaktyce języka arabskiego. W kolejnym artykule prezentują zarys programu kulturo- i realioznawczego przeznaczanego do realizacji w dydaktyce języka arabskiego jako obcego (na poziomie zaawansowania językowego A1–A2) oraz pomocne w jego realizacji założenia dydaktyczno-metodyczne. Zwieńczenie tej tematyki stanowi przegląd wybranych podręczników do nauki języka arabskiego jako obcego pod kątem obecnego w nich kulturowego korpusu tematycznego.

Oddając do rąk Czytelników kolejny tom monografii *Dydaktyka języka arabskiego* mamy nadzieję, że przyczyni się on do podjęcia dalszych badań w tej dziedzinie oraz do jej rozwoju.

Barbara Michalak-Pikulska
Magdalena Lewicka

Word of the editors

The third volume of the monograph series entitled *The Didactics of Arabic Language* we hereby present to the readers is the continuation of the publications regarding the teaching of Arabic language in Polish academic education. The papers included in this monograph were written by Arabists and the representatives of the other language philologies dealing with the didactics of foreign language teaching in theory and in educational practice. The series published by the Scientific Publishing House of the Nicolas Copernicus University originated on the initiative of the Arabic Language and Culture Centre of the Nicolas Copernicus University in Toruń. It aims to contribute to the development of the Arabic glottodidactics initiated with such papers and monographs as: *Dydaktyka języka arabskiego (Didactics of Arabic)* by E. Górska, M. Skoczek and A. Hasan (1999) and *Nauczanie języka arabskiego (Teaching Arabic Language)* I. Król (2005).

The first volume in the series, entitled *Theory–Practice–Perspectives*, regarded the didactics of Arabic as a foreign language, perceived as one of the disciplines of the applied linguistics. Volume 2, *The Development of the Receptive Language Skills*, dealt with the detailed issues on the development of the reading and listening comprehension. The present volume is dedicated to the development of the productive skills in teaching Arabic in its various forms.

The papers have been grouped in four chapters. In the first of them, Jolanta Sujecka-Zajac discusses the linguistic and glottodidactic contexts of the development of the productive competence in teaching/learning foreign languages. From the point of view of the linguistic theories, she characterizes the elements of a spoken and written language which are particularly significant in the process of teaching/learning foreign languages to indicate, within this context, the didactic objectives, the means

to achieve them and the tools to measure the degree of the realization of the assumed goals. In turn, Teresa Siek-Piskozub presents the simulation as a technique of a task character serving the improvement of the oral production in a foreign language and illustrates her study with an example of a simulation possible to be conducted during a lesson of Arabic.

In the second chapter of the volume, Iwona Król presents the problems connected with the development of the productive skills when teaching literary Arabic to Poles on a basic level, where the fundamental role is played by pre-communication exercises allowing the learners to develop the proper linguistic habits. The author brings particular attention to the issue of a language misuse and postulates for planning the teaching process on the basis of the result of contrastive research which allows the anticipation of the mistakes made by Polish learners of Arabic. In the next paper, the same author elaborates on the rules of teaching the speaking and writing skills in teaching Arabic on the advanced level. At this stage she postulates for using the standard variety and including the varieties interfered by the dialects in the curriculum and emphasizes the need to use the authentic material in the first place. She points out the necessity of building a positive motivation for learning and shaping the autonomy of the learner with which a student – and a graduate in the future – can develop their communicative competence on their own. Joanna Zastrzeżyńska, in turn, indicates the role of the frequency lists and dictionaries in the development of the productive skills. She gives the examples of the lexical bodies tested in her own didactic practice and expresses the opinion that the basis of teaching should consist of the lists containing at least few hundreds of lexemes which are most frequently used in a given language.

The third chapter of this work is dedicated to the development of the oral skills in teaching Arabic as a foreign language. Magdalena Al-Sayadi characterizes here the most successful techniques promoting the efficient development of the oral skills in Arabic, which should constitute one of the most important goals of teaching. She indicates the need of inducing the students' motivation by providing them with the appropriate stimuli and also the necessity of making them familiar with the situation of diglossia in the Arabic countries. This problem is also discussed by Magdalena Kubarek who advocates for using the pre-selected literary texts in the development of the oral communicative competence in teaching Arabic on the upper intermediate level. Adrianna Maško, in turn, giving

a significant meaning to the development of the intercultural competence postulates for the introduction of the religious phrases in the conversation classes starting from the earliest stages of teaching Arabic. She also presents an extensive list of such formulas selected from the Arabic course books and gives the examples of exercises.

Cultural competence is discussed throughout the whole chapter four of this volume, including the texts by Magdalena Lewicka and Anna Waszau. The authors characterize the problems of the cultural competence in the light of the contemporary glottodidactics and indicate the close relationship between the communicative and inter-cultural competence in the didactics of Arabic. In the next paper they present an outline of a culture and regional studies curriculum to be included in the didactics of Arabic as a foreign language (on A1–A2 level), as well as didactic and methodology assumptions which are helpful in the introduction of the curriculum. This scope of subjects is completed with the review of selected course books used in teaching Arabic as a foreign language paying special attention to the presence of the cultural themes.

Presenting the Readers with the next volume of the monograph entitled *The Didactics of Arabic Language* we hope that it will contribute to the development of this discipline and will encourage further research.

Barbara Michalak-Pikulska
Magdalena Lewicka

من المحررين

إصدار المجلد الثالث من سلسلة تعليم اللغة العربية يشكل استمرارية لمنشورات تتعلق بموضوع تعليم اللغة العربية في المدارس البولندية العليا، مؤلفي هذه السلسلة هم مدرسون للغة العربية، فضلا عن مدرسين مشاركين في تدريس اللغات الأجنبية الأخرى في النظرية والتطبيق. هذه السلسلة صادرة عن دار النشر العلمية لجامعة نيكولاس كوبرنيكوس بمبادرة من قسم اللغة والثقافة العربية في هذه الجامعة الموجودة في مدينة تورون. تهدف هذه السلسلة إلى المساهمة في تطوير تعليم اللغة العربية والتي بدأت بدراسات وكتب مثل: تعليم اللغة العربية من تأليف الزابيث غورسكا، مارك سكوشيك و عدنان حسن (1999) وأيضا تعليم اللغة العربية من تأليف ايفونا كرول (2005).

الجزء الأول من السلسلة جاء بعنوان تعليم اللغة العربية بين النظرية والواقع والافاق، تناول هذا الجزء تدريس اللغة العربية بوصفها لغة أجنبية تُفهم على أنها واحدة من اللغات في مجال اللغويات التطبيقية.

أما المجلد الثاني من هذه السلسلة تناول تطوير المهارات اللغوية ومناقشة قضايا بشكل مُفصل تتعلق بمهارة تعلم القراءة والفهم من خلال الاستماع. أما المجلد الحالي فهو يتناول تنمية المهارات الإنتاجية في تدريس اللغة العربية بكافة أشكالها المختلفة، يحتوي هذا المجلد على أربعة فصول وجاءت كالآتي:

أول هذه الفصول من تأليف يولانتا سوييتسكا-زابونتس يتناول اللغويات وسياقات تعليم اللغة وتطوير التعلم المثمر/ تعليم اللغات الأجنبية. تميز الكاتبة عناصر اللغة المنطوقة (المحكية) واللغة المكتوبة من وجهة نظر اللغويين، حيث تشكل هذه العناصر أهمية خاصة في عملية التعلم/ تعليم اللغات الأجنبية، بعد ذلك تحدد الأهداف التعليمية، والوسائل لتحقيق هذه الأهداف، وأيضا الأدوات اللازمة لقياس درجة تحقيق الأهداف المرجوة. بدورها تقدم تيريسا سيك-بيسكوزوب المحاكاة كاسلوب مهمته تحسين الانتاج النطقي في اللغة الأجنبية، وتوضح حجتها بأن المحاكاة على سبيل المثال من الممكن استخدامها وتنفيذها في تدريس اللغة العربية.

في الفصل الثاني تعرض ايفونا كرول مشاكل تعلم المهارات الإنتاجية في تدريس اللغة العربية الأدبية للبولنديين في المرحلة الأولى، حيث الدور الاساسي يعود الى التمارين التي تمكّن المتعلمين من تكوين عادات لغوية صحيحة. وتولي اهتماما خاصا لمسألة الخطأ اللغوي وتطالب بأن يكون هناك تخطيط في مسألة التدريس بناء على نتائج الدراسات المقارنة التي تسمح لنا معرفة ما هي الأخطاء التي يرتكبها البولنديون الذين

يتعلمون اللغة العربية. المؤلفه نفسها في مقال اخر تتناول مبادئ تعلم مهارة التحدث والكتابة خلال تعلم اللغة العربية في المراحل المتقدمة. كما تطالب باستخدام المعايير الاساسية من خلال تضمين منهج التدريس اصناف متداخلة كاللهجات، وقبل كل ذلك يجب استخدام مواد اصلية. وتلفت الكاتبة الانتباه الى ضرورة بناء الدوافع الايجابية للتعلم وخلق شكل من اشكال الاستقلالية عند المتعلم، وبدون شك ان هذه الاستقلالية تمكن الطالب وبالتالي الخريج من تطوير كفاءاته التواصلية.

ثم بعد ذلك تشير يؤانا زاستشيجينسكا إلى دور القوائم والقواميس الموجودة في تطوير المهارات الإنتاجية. تقتبس الكاتبة أمثلة من مجموعة معاجم مجربة خلال تجربتها التعليمية الخاصة، وترى أن أساس التعليم يجب ان يعتمد على قوائم تحتوي على عدة مئات من الرموز على الأقل، لكي تبرز على مدى واسع في أي لغة. أما الفصل الثالث تناول تنمية مهارات التحدث في تدريس اللغة العربية كلغة أجنبية. ماجدالينا الصيادي تصف هنا أكثر التقنيات فعالية التي تؤدي إلى التنمية الفعالة لمهارات التحدث باللغة العربية، والتي يجب أن تكون واحدة من أهم أهداف التعليم. وتلفت الانتباه إلى ضرورة تعزيز الحوافز عند الطلاب للتعلم عن طريق تزويدهم بمحفزات مناسبة، فضلاً عن ذلك الحاجة إلى تعودهم على ازدواجية اللغة (العامة والفصحى) في البلدان العربية.

كما تتناول ماجدالينا كوبارك هذه الاشكالية في تدريس اللغة العربية في المرحلة المتوسطة إذ تقترح استخدام نصوص أدبية مختارة بعناية في عملية تطوير الكفاءة التواصلية الشفهية. وبدورها أديانا ماشكو تولي أهمية كبيرة لتطوير الكفاءة بين الثقافات وتدعو لإدخال تعابير دينية خلال دروس التخاطب منذ المراحل الأولى من تعلم اللغة العربية. كما انها تقدم قائمة واسعة من هذه العبارات المختارة من كتب تعليم اللغة العربية، وتعطي أمثلة من التدريبات.

اما الفصل الرابع من هذا المجلد فهو مخصص بالكامل لموضوع الكفاءة الثقافية، وهذا الفصل يتألف من نصوص من تأليف ماجدالينا ليفيتسكا وأنا فاشاو ، تصف المؤلفتان مسألة الكفاءة الثقافية في ضوء منهجيات تدريس اللغة الحديثة وتسلطان الضوء على العلاقة الوثيقة بين المهارة التواصلية والكفاءة بين الثقافات في تدريس اللغة العربية. في مقالة اخرى تقدم الكاتبتان مشروع برنامج ثقافي ومعرفي حول الدول العربية من الممكن استخدامه في تدريس اللغة العربية كلغة أجنبية (على مستوى إجادة اللغة A1-A2) ولتحقيق هذا البرنامج يجب تأسيس منهجية للتعليم. وتؤج هذا الموضوع بعرض لمحة عامة عن الكتب المختارة لتعليم اللغة العربية كلغة أجنبية من زاوية احتوائهم على مجموعة من المواضيع الثقافية.

اصدار هذا الجزء من تعليم اللغة العربية ووضعه في يد القراء، يحذونا الأمل بأن يشكل حافزاً لمزيد من الأبحاث في هذا المجال وتطويره.

باربارا ميخالاك – بيكولاسكا
ماجدالينا ليفيتسكا

**ROZWIJANIE PRODUKTYWNYCH SPRAWNOŚCI JĘZYKOWYCH
W NAUCZANIU JĘZYKÓW OBCYCH**

LANGUAGE PRODUCTIVE SKILLS DEVELOPMENT IN DIDACTICS
OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES

تنمية المهارات الإنتاجية في تعليم اللغات الأجنبية